

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВДОСКОНАЛЕННЯ МНЕМІЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Актуальність проблеми. Останнім часом стає очевидною необхідність пошуку технологій навчання, які б впливали на формування здатності до професійного зростання студентів. При цьому освіта повинна активно підтримуватися самим суспільством. Але традиційні методики і технології навчання вищої школи повною мірою не забезпечують формування у студентів необхідної професійної мобільності.

Метою статті було розглянути структуру та проаналізувати ефективність впровадження програми з розвитку мнемічних та іншомовних здібностей студентів мовних спеціальностей.

Дослідження пам'яті в галузі психології особистості та диференційної психофізіології дозволяють розглядати мнемічні процеси як один з найважливіших компонентів структури особистості, а саме її здібностей. Пам'ять виступає як основа багатьох спеціальних здібностей людини. Індивідуальні особливості пам'яті виступають як важливі умови продуктивності людини в обраних ним видах професійної діяльності.

Важливим проявом індивідуальної пам'яті особистості є професійна пам'ять. В професійній діяльності людини комплексно поєднуються такі важливі фактори, що стимулюють пам'ять, як свідомо цілеспрямованість на отримання конкретного значущого результату, його особистісна та загальна оцінка, інтереси та потреби та інше. В умовах професійної діяльності, ще більше ніж в інших видах діяльності, діє фактор спілкування.

Явище професійної пам'яті складається саме в тому, що спеціаліст в певній галузі діяльності виявляє переваги понад іншими людьми в швидкості та точності переробки інформації, що надходить, за допомогою короткочасної пам'яті. Оскільки здатність до запам'ятовування зумовлює розумові здібності, тому треба намагатися організувати матеріал таким чином, щоб якнайбільш ефективно використовувати пам'ять. Професійна пам'ять людини завжди розвивається в зв'язку з наявністю зацікавленості до певних видів діяльності, цілеспрямованості та емоційних хвилювань, що супроводжуються отриманням значущих для особистості результатів.

Раціональне керування мнемічними процесами є одним з найважливіших показників, що детермінують ефективність навчального процесу, тому що пам'ять – це основа навчання. С.Л.Рубінштейн [5] підкреслював, що в педагогічному плані постає найважливіше завдання – організувати навчальну діяльність таким чином, щоб істотний матеріал запам'ятовувався учнями тоді, коли вони зайняті власне кажучи їм, а не його запам'ятовуванням.

В численних дослідженнях довготривалої пам'яті були показані різноманітні аспекти її продуктивності в зв'язку з мотиваційними особливостями (А.А.Смірнов, П.І.Зінченко, К.Ховланд, П.Фресс та інші). Ефективне запам'ятовування та збереження учбового матеріалу в першу чергу пов'язано з наявністю у студентів змістовної та стійкої зацікавленості до відповідного предмету, а об'єм та прочність засвоєних знань пов'язані з настановою на мету їх наступного використання в діяльності. Настава на засвоєння матеріалу у зв'язку з його значущістю для майбутньої професійної діяльності забезпечує його більш міцний та обміркований зв'язок з тим досвідом, що вже має суб'єкт, та більш активне засвоєння і тривале збереження цього матеріалу в зв'язку зі змістом та значущістю майбутніх життєвих завдань.

Відповідно до викладених теоретичних положень, розвивальна програма проводилася протягом навчального року у групах студентів третіх курсів спеціальностей „Дошкільне виховання (спеціалізація – іноземна мова)” та „Мова та література (українська, англійська)”

Маріупольського державного університету. Треба зазначити, що групи мали однаковий рівень мовної підготовки, який було визначено за підсумком попереднього тестування. Розвивальна програма складалася з трьох етапів, у ході яких було реалізовано системи розвивальних та пізнавальних завдань. Тривалість застосування розвивальної програми склала 6 місяців (50 занять).

Фонетичний етап. Метою цього етапу був розвиток мнемічних здібностей в умовах формування фонетичних знань, умінь та навичок. Основними завданнями даного етапу були удосконалення фонематичного слуху за допомогою образних, емоційних та вербальних прийомів; розвиток здатності до застосування образних, вербальних та емоційних прийомів при формуванні вимови голосних та приголосних звуків англійської мови. Особливості викладання фонетики англійської мови розглядаються нами в умовах не аспектного викладання, тобто коли практична фонетика не є окремою дисципліною, а включена до складу інших аспектів мови. Одним з параметрів професійно – орієнтованого заняття визнано розвиток професійно значущих знань, навичок, вмінь та здібностей особистості.

Лексичний етап. Метою цього етапу був розвиток мнемічних здібностей в умовах формування лексичних знань, умінь та навичок. Для реалізації першого завдання нами було застосовано вправи, спрямовані на розвиток здатності до застосування образних, вербальних та емоційних прийомів при засвоєнні нового лексичного матеріалу, вправи для розвитку вільного мовлення, встановлення понятійних зв'язків, на збільшення обсягу та тривалості збереження інформації. Основними вправами для реалізації другого завдання були вправи на формування текстових вмінь на рівні свідомого контролю, на розвиток образної, вербальної та емоційної пам'яті, на розвиток творчої уяви, тощо.

Монологічний етап. Метою третього етапу був розвиток продуктивних функцій пам'яті в умовах формування монологічного мовлення. Завданням цього етапу була активізація продуктивних мнемічних функцій при формуванні монологічного висловлювання. На нашу думку, розвинута пам'ять допомагає зацікавленості учнів, їх позитивному ставленню до матеріалу, що вивчається. А оскільки метою навчання іноземній мові є вільне володіння нею, тому ми вважаємо, що підсумковою дією має бути саме вільне самостійне висловлювання, яке є активним розумовим процесом продукції змісту за певною темою, спираючись на наочність.

В якості такої форми роботи на підставі аналізу численних аутентичних методичних посібників з навчання іноземної (англійської) мови нами було обрано метод проектів.

Метою контрольних досліджень було вивчення позитивних зрушень у розвитку мнемічних здібностей студентів третього курсу, яким сприяла розвиваюча програма. Експериментальну групу склали студенти 3 курсу спеціальності „Дошкільне виховання (спеціалізація – іноземна мова)”, контрольну групу склали студенти 3 курсу спеціальності „Мова та література (українська, англійська)”. За результатами контрольних досліджень після проведення розвивальної програми було зроблено наступні висновки про позитивний вплив на:

- ✓ збагачення змісту мнемічного блоку та інтенсивність його зв'язку з іншими функціональними блоками іншомовної діяльності;
- ✓ цілеспрямованість процесу формування основ педагогічної майстерності у студентів;
- ✓ ефективність формування мотивації оволодіння іноземною мовою;
- ✓ розвинення природних задатків індивідуального педагогічного стилю майбутнього викладача.

Висновок. Ми вважаємо, що за результатами проведення розвивальної програми, яка була спрямована на розвиток мнемічних та іншомовних здібностей у студентів мовних спеціальностей, ми можемо акцентувати позитивний вплив розвивальної програми на розвиток мнемічних та іншомовних здібностей студентів мовних спеціальностей третього року навчання.

Література

1. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. / И.А.Зимняя. – М.,1991
2. Котышева А.В. Современные методы обучения английскому языку / А.В.Котышева. - 2е изд.,стер.- Минск: ТетраСистемс,2004.-175с
3. Ляховицкий М.В. Методика преподавания иностранных языков. / М.В.Ляховицкий. – М.: Высш.школа, 1981.-159с.
4. Роменец В.А.Психологія творчості: Навч. Посібник. / В.А.Роменець - К.:Либідь, 2001.-288с.
5. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. / С.Л.Рубинштейн - СПб.: Питер, 2001.- 450с.

УДК 811.111.243:372 8(043)

Улупова О. П., старший викладач

КОМЕНТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ ВМІНЬ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Сукупність знань та вмінь спеціаліста в вищій освіті неодмінно включає володіння іноземною мовою. Ця складова набуває ще більшу значущість у час, коли Україна інтегрує у світове співтовариство. Суспільство потребує висококваліфікованих спеціалістів, здатних взаємодіяти з партнерами поза межами нашої країни, вивчати та користуватися надбанням світової науки, бути обізнаними у світових політичних процесах, тощо. Тому метою викладача вищого навчального закладу стає підвищення ефективності підготовки спеціалістів з іноземної мови. Однак тим, хто займається подальшим удосконаленням якості викладання іноземної мови, дедалі ясніше стає той факт, що багато ідей провідних методистів та практиків щодо методів викладання важко, а часом неможливо застосувати у перші роки навчання. У багатьох випадках недостатня підготовка з іноземної мови випускників загальноосвітніх шкіл гальмує процес навчання та змушує шукати інші дієві засоби викладання, які дозволять навчити студента навіть з невисоким рівнем підготовки достатнім навичкам володіння іноземною мовою.

Оскільки головною метою навчання іноземної мови є формування комунікативних навичок професійного напрямку, під час занять застосовуються різноманітні комунікативні вправи, тобто такі форми роботи, що розвивають вміння та навички повноцінного, осмисленого, професійно-орієнтованого мовлення.

У даній статті пропонується розглянути такий прийом навчання, як **коментування**. Ним можна користуватися на будь-якому рівні володіння іноземною мовою, що дає змогу розвивати комунікативні навички поступово, незалежно від базового рівня.

Суть коментування полягає в тому, що студент, одержавши якусь інформацію, висловлює своє ставлення до неї і можливі у зв'язку з цим міркування (порівняльного, узагальнюючого, оцінюючого характеру), емоції та ін. У реальних умовах комунікації коментування як вид повідомлення нерідко поєднується з розповіддю, або переказом, коли співрозмовник розповідає про певні дійсні факти (розповідь) або про одержану ним інформацію (переказ) і супроводжує їх власними міркуваннями.[1]

Особливість цієї вправи як засобу розвитку комунікативного мовлення полягає в тому, що студент спирається на даний йому матеріал. У структурі коментування можна виділити такі компоненти: експозицію, стимул і мовну реакцію. Експозиція в коментуванні – це той фактичний матеріал, який є базою, вихідним пунктом для мовної реакції. Стимул до мовлення міститься у самій експозиції, обов'язковими умовами якої є:

1. Цікавість і новизна інформації, що зумовлюють бажання говорити і дають базу для порівнянь, висновків і асоціацій.